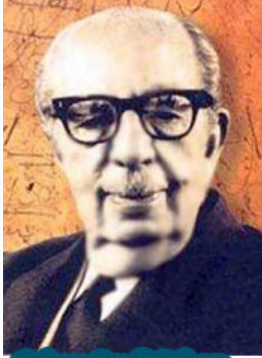

Anasayfa Seçki Türk Edebiyatı Türk Dili Kimdir? Nedir? Soru-Cevap Forum İletişim

BEŞ HECECİLER

Orhan Seyfi Orhon
(1890-1972)

Halit Fahri Ozansoy
(1891-1971)

Enis Behiç Koryürek
(1892-1949)

Yusuf Ziya Ortaç
(1895-1967)

Faruk Nafiz Çamlıbel
(1898-1973)

Beş Hececiler (Hecenin Beş Şairi)

Şiire 1. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında başlayan, Mütareke yıllarında şöhret kazanan hececiler, Anadolu'yu ve vasat insan tipini **şiire** soktular. Memleket sevgisi, yurt güzellikleri, kahramanlık ve yiğitlik, işledikleri başlıca konulardır. **Hecenin** bu beş şairi **millî edebiyat akımından** etkilenmiş ve **aruzu** bırakarak şiirlerinde heceyi kullanmaya başlamışlardır. Bunda da oldukça başarılı olmuşlardır.

Beş Hececiler'in Şiir Anlayışı ve Özellikleri

- Hecenin beş şairi adıyla da anılan bu sanatçılar milli edebiyat akımından etkilenmiş ve şiirlerinde hece veznini kullanmışlardır.
- Şiirde sade ve özensiz olmayı ve süsten uzak olmayı tercih etmişlerdir.
- Beş hececiler şiire birinci dünya savaşı ve milli mücadele döneminde başlamışlardır.
- Beş hececiler ilk şiirlerinde aruz veznini kullanmışlar daha sonra heceye geçmişlerdir.
- Şiirde memleket sevgisi, yurdun güzellikleri, kahramanlıklar ve yiğitlik gibi temaları işlemişlerdir.
- Hece vezni ile serbest **müstezat** yazmayı da denediler.
- Mısra kümelerinde dördlük esasına bağlı kalmadılar yeni yeni biçimler aradılar.
- Nesir cümlesini şiire aktardılar ve düzyazıdaki söz dizimini şiirlerde de görülmesi beş hececiler de çok rastlanan bir özelliktir.

Beş hececiler şu sanatçılardan oluşmuştur:

- **Orhan Seyfi Orhon** (1890-1972),
- **Halit Fahri Ozansoy** (1891-1971),
- **Enis Behiç Koryürek** (1892-1949),
- **Yusuf Ziya Ortaç** (1895-1967),
- **Faruk Nafiz Çamlıbel** (1898-1973).

FARUK NAFİZ ÇAMLİBEL (1898-1973)

- Şiire 1.dünya savaşında aruzla başladı. Daha sonra da hece vezniyle şiirler yazmaya başladı; fakat, heceyle şiirler yazarken aruzla de

Türk Edebiyatında Akımlar

[Yedi Meşelaciler](#)

[Beş Hececiler](#)

[Garip Akımı \(I.Yeni Şiiri\)](#)

[İkinci Yeni Şiiri](#)

[Maviciler](#)

[Hisarcılar](#)

[Millî Edebiyat Şiiri](#)

[Cumhuriyet Dönemi](#)

yazmaya devam etti.

- Duygu ve düşünceyi bir arada yürüten, **romantik** ve **realist** konu ve hayatları işleyen şiirleriyle ün yapmıştır.
- Şiirlerinde Anadolu'yu ve memleket sevgisini anlatır.
- Şiirlerindeki başlıca temalar aşk, hasret, tabiat, ölüm, kahramanlık ve ihtiraştır.
- Dili sadece akıcıdır. **Söz sanatlarına** yer veren güçlü bir üslubu vardır.
- **Eserleri:** Han Duvarları, Dinle Neyden, Çoban Çeşmesi, Gönülden Gönüle, Bir Ömür Böyle Geçti, Elimle Seçtiklerim, Heyecan ve Sükun Tiyatroları: Özyurt, Canavar, Akın, Kahraman

ENİS BEHİÇ KORYÜREK (1891-1949)

- İlk şiirlerini **Servet-i Fünun** etkisinde yazdı.
- Şiire aruz vezniyle başlamıştır.
- Hece ile yazdığı ilk şiirlerinde aşk duygularına yer vermekle beraber, daha sonra kurtuluş savaşı yıllarında milli duyguları ve tarihi kahramanlıkları işleyen heyecan yüklü epik şiirler yazmıştır.
- **Eserleri:** Miras ve Güneşin Ölümü adlı şiir kitabı vardır.

HALİT FAHRİ OZANSOY (1891-1971)

- Şiire aruzla başlamıştır. Aruza veda adlı şiiriyle, aruz veznini bırakıp heceye yönelmiştir.
- Şiirlerinde çoğunlukla egzotik sahnelere, hüzün ve melankoli gibi bireysel duygulara, aşk ve ölüm temalarına rastlanır.
- Şiirlerinde konuşulan Türkçe'yi başarıyla kullanmıştır.
- Şiir, roman ve **tiyatro** türlerinde eserler vardır.
- **Eserleri:** Baykuş, Efsaneler, Cenk Duyguları, Hayalet.

YUSUF ZİYA ORTAÇ (1896-1967)

- Yusuf Ziya da diğerleri gibi şiire aruzla başlamış daha sonra heceye geçmiştir.
- Şiirlerinde günlük hayatın çeşitli görünüşlerini sade bir dille işlemiştir.
- Akbaba adlı mizah dergisini çıkarmıştır.
- **Eserleri:** Akından Akına, Bir Rüzgar Esti, Yanardağ, Aşıklar Yolu.

ORHAN SEYFİ ORHON (1890-1972)

- Şiire aruzla başlar daha sonra heceyle devam eder.
- Şiirlerinde daha çok şahsi konuları işler.
- Bazı şiirlerinde halk şiirinin şekillerini de kullanmıştır.
- Bireysel duyguları işleyen ,ahenkli,ve zarif şiirlerinde temiz duru bir Türkçe kullanmıştır.
- **Eserleri:** Fırtına ve Kar, Gönülden Sesler, Peri Kızı İle Çoban, O Beyaz Bir Kuştı.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı

- Cumhuriyetin ilk yıllarında ölen bazı sanatçılar dışında Milli Edebiyatçılar, Beş Hececiler ve Bağımsızlar olarak ele aldığımız şair ve yazarlar sanat hayatlarına Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında da devam etmişlerdir.
- 1923'ten 1940'a kadar devam eden dönemde Kurtuluş Savaşı'nın yarattığı birliğin, yapılan inkılaplar ve reformların etkisiyle sanatçılar "memleket edebiyatı" anlayışıyla Anadolu'ya yönelir.
- Özellikle 1930'lu ve 1940'lı yıllarda yeni akımlar ve topluluklar oluşmuştur: Yedi Meşaleciler, Birinci Yeniciler (Garipçiler), Maviciler, İkinci Yeniciler, Toplumsal Gerçekçiler...
- Cumhuriyet dönemi eserlerinde öz Türkçecilik anlayışının da etkisiyle genel olarak açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
- Anadolu, doğal güzellikleri, insanı, sosyal hayatı ve folkloruyla edebi eserlere yansımış, Türk tarihi ve Atatürk'le ilgili konular ağırlık kazanmış, 1940'lı yıllardan sonra ise bireysel duygu ve sorunlar da ele alınmıştır.
- Dünyaya açılma ve çağdaşlaşma çabaları edebiyatı da etkilemiş; Dünya edebiyatı daha yakından takip edilmiştir: Dünya edebiyatıyla kurulan bağlar sonucunda; toplumsal gerçekçilik, varoluşçuluk, dışavurumculuk, gerçeküstüçülük, gelecekçilik gibi akımların etkisinde ürünler verilmiştir.
- İlk yıllarda genellikle Halk edebiyatı nazım şekilleri ve hece ölçüsü kullanılmış; 1940'lı yıllardan sonra ise serbest şiir yaygınlaşmış, aruzu sürdürenler oldukça azalmıştır.
- Roman ve hikayelerde toplumsal ve kültürel farklılıklar, ülke ve toplum sorunları, Kurtuluş Savaşı, eski-yeni çatışması, köy ve kasaba insanın çelişkileri, tarihi konular, yanlış Batılılaşma konuları ağırlıkla işlenmiştir.
- Tiyatro, yeni Cumhuriyetin ilkelerini halka aktarmada bir araç olarak hızla yaygınlaşmaya başlamıştır; çocuk tiyatrosu çalışmaları yapılmış, kadınlar sahnede daha çok yer almaya başlamış, Devlet Konservatuarı açılmıştır.
- Deneme, eleştiri, edebiyat tarihi alanlarında Cumhuriyet döneminde büyük ilerlemeler kaydedilir, önemli eserler verilir.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA TOPLULUKLAR

YEDİ MEŞALECİLER

- Kenan Hulisi Koray (Öykücü), Cevdet Kudret Solok, Muammer Lütfi Bahşi, Sabri Esat Siyavuşgil, Yaşar Nabi Nayır, Vasfi Mahir Kocatürk, Ziya Osman Saba.
- 1928'de "Yedi Meşale" adlı ortak bir kitap yayımlayan biri öykücü, altısı şair yedi kişinin oluşturduğu bir topluluktur.
- Sanat için sanat anlayışını savunmuşlar, samimiyeti ve içtenliği öne çıkaran bir sanat istemişlerdir.
- Beş Hececilerin sürdürdüğü memleketçi edebiyat anlayışına tepki duymuşlar, sanatta Batılı ilkelerin savunucusu olmuşlardır.
- Hece ölçüsüyle özellikle Fransız sembolistlerini örnek alarak şiirler yazmışlardır. Yedi Meşaleciler de Fecr-i Aticiler gibi etkin olamamışlar; "Meşale" adlı dergiyi sekiz sayı yayımladıktan sonra dağılmışlardır.

BİRİNCİ YENİ (Garipçiler)

- Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat Harozcu.

Cumhuriyet Dön. Edebiyatı

[Cum. Edebiyatı Oluşumu](#)

[Genel Özellikler ...](#)

[Temsilcileri ve Özellikleri](#)

[Cumhuriyet Dönemi Şiiri 1920-1950 Arası](#)

[Cumhuriyet Dönemi Şiiri 1960-1990 Arası](#)

[Cumhuriyet Dön. Roman](#)

[Cumhuriyet Dönemi Öykü](#)

[Cum.Dönemi Deneme](#)

[Cumhuriyet Dönemi Tiyatro](#)

[Cumhuriyet Dönemi Günlük](#)

[Cum. Dönemi Anı \(Hatıra\)](#)

[Cumhuriyet Dönemi Gezi](#)

[Cum. Mülakat-Röportaj](#)

[Cum. Söylev \(Nutuk\)](#)

[Cumhuriyet Dönemi Kadın Şairler](#)

- Akım, üç şairin 1941'de ortak yayımladıkları Garip adlı şiir kitabıyla başlamıştır.
Şiir ve edebiyat hakkındaki düşüncelerini kitabın girişinde Orhan Veli tarafından (imzası olmamakla birlikte) yazıldığı düşünülen Garip Bildirgesi ile ortaya koymuşlardır.
- Sürrealizmden etkilendikleri yönler vardır.
- Şiirimizde en köklü değişimleri yapmışlardır.
- Şiirde ölçü ve uyağı gereksiz görmüşler, serbest şiir örnekleri vermişlerdir.
- Süslü ve sanatlı şiire, şairaneliğe tepki göstermişlerdir.
- Sokaktaki insanın, halkın konuştuğu dille şiirler yazdılar.
- Şiirde espriyi, nüktelyi kullandılar ve şaşırtmaya dayalı şiirler yazdılar.
- Günlük hayattaki her konunun şiirde yer alması gerektiğini savundular.
- Şiiri duygudan çok akla yakın bir sanat olarak gördüler.
- Toplumsal aksaklıkları şiirin doğal akışını bozmadan ve bir mesaj iletme kaygısı duymadan yansıttılar.
- 1950'de Orhan Veli'nin ölümüyle akımın diğer sanatçıları Oktay Rifat ve Melih Cevdet zamanla farklı şiirlere yöneldiler.

İKİNCİ YENİ

- Cemal Süreya, İlhan Berk, Edip Cansever, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Sezai Karakoç...
- 1950'den sonra Garip akımını takip eden gençlerin özentili, kötü örneklerinin hakim olduğu bir ortamda, Garip'e karşı doğmuş bir harekettir.
- 1950'lerin başlarında "Yeditepe" ve "Pazar Postası" gibi dergilerde birbirinden habersizce şiir yayımlayan şairler arasında görülen ortaklık İkinci Yeni adını almıştır.
- Oktay Rifat, Perçemli Sokak kitabıyla İkinci Yeni hareketine uygun şiirler yazmıştır.
- İmgeli, sanatlı bir şiir dilinden yana olmuşlardır.
- Anlamın kapalı olduğu soyut bir şiiri savunmuşlardır.
- Sürrealizm, Dada gibi akımlardan etkilenmişlerdir.
- Günlük konuşma dilinden farklı bir şiir diliyle yazmışlardır.
- Sözcük ve cümle yapısının bozulduğu, yeni sözcüklerin türetildiği şiirleri vardır.
- Ahlaki değerleri, folkloru, şiirde bir hikaye anlatmayı, konuyu dışlamışlardır.

MAVİCİLER

- Atilla İlhan, Ferit Edgü, Demir Özlü, Orhan Duru
- 1952'de Ankara'da yayımlanmaya başlayan "Mavi" adlı dergi etrafında toplanan yazarların oluşturduğu bir topluluktur.
- Garip'e karşı duran, toplumcu edebiyat anlayışına yakın düşünceleri olan bir topluluktur.

TOPLUMSAL GERÇEKÇİLER

- Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Aziz Nesin
Sosyalist bir dünya görüşüne uygun olarak toplumcu eserler yazmış sanatçıların oluşturduğu bir edebiyattır.
- Topluluğun Türk edebiyatında tanınmasında ve yaygınlaşmasında Nazım Hikmet'in büyük bir etkisi vardır.
- Topluluk üyeleri edebiyatın hemen hemen bütün türlerinde toplumu bilinçlendirme amacıyla eserler yazmışlardır.
- Serbest şiiri Garipçilerden de önce kullanan Toplumsal Gerçekçiler, roman ve hikayelerde de yalın bir dille daha çok köylü ve işçi sorunlarını ele almışlardır.

HİSARCILAR

- Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Gültekin Samanoğlu, Mustafa Necati Karaer, Turgut Özakman, Yavuz Bülent Bakiler, Bekir Sıtkı Erdoğan...
- 1950'lerde Hisar dergisi etrafında toplanan sanatçıların oluşturduğu topluluktur.
- Garipçilere tepki göstermişler ve milli duyguları manevi değerleri öne çıkaran bir edebiyattan yana olmuşlardır.
- Ölçü, uyak gibi klasik edebiyat öğelerini kullanarak, aşk, doğa ve vatan sevgisi gibi konuları işlemişlerdir.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA ÖNEMLİ SANATÇILAR

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR (1883-1963)

- İstanbul'un lüks semtlerini ve Boğaziçini, eski aşklarını, eğlencelerini anlatmıştır.
- Anlaşılır bir dille, anı, makale, öykü ve romanlar yazmıştır.
- Anıları ve CHP roman yarışmasında (1942) üçüncü olan Fehim Bey ve Biz adlı romanı önemli eserleridir.
- ESERLERİ:
Anı: Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları, Geçmiş Zaman Köşkleri, İstanbul ve Pier Loti Roman: Fehim Bey ve Biz

MİTHAT CEMAL KUNTAY(1885-1956)

- Milli edebiyatçıların dil anlayışlarına uygun olarak hem heceyle hem de aruzla epik şiirler yazmıştır.
- Şiirleri dışında önemli eseri Üç İstanbul adlı romanıdır.
- ESERLERİ:
Şiir: Türk'ün Şehnamesi Roman: Uç İstanbul

KEMALETTİN KAMU (1901-1948)

- Vatan sevgisini, aşk ,gurbet ve doğa sevgisini işlediği şiirleriyle tanınır. "Bingöl Çobanları" adlı pastoral şiiri oldukça ünlüdür.
- ESERLERİ
Şiir: Gurbet, Bingöl Çobanları

BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR (1908-1969)

- Halk şiiri biçim özellikleriyle şiirler yazmıştır.
- Atatürk'e ve cumhuriyete olan sevgisini anlatmıştır.
- "Ankaralı Aşık Ömer" takma adıyla şiirler de yazmıştır.
- ESERLERİ:
Şiir: Erciyes'ten Kopan Çiğ, Burada Bir Kalp Çarpıyor, Benden İçeri

ÖMER BEDRETTİN UŞAKLI (1904-1946)

- Hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır.
- Anadolu'yu, tarihi, deniz güzelliklerini işlemiştir.
- ESERLERİ:
Şiir: Deniz Sarhoşları, Yayla Dumanı, Sarıkız Mermerleri

AHMET HAMDİ TANPINAR (1901 - 1962)

- Şiir, öykü, roman, edebiyat tarihi, makale, deneme... alanlarında eserler vermiştir.
- Eserlerinde Doğu-Batı çatışması, "rüya" ve "zaman" kavramları, "geçmişe özlem", "mimari" ve "musiki" öne çıkar.
- "Ne içindeyim zamanın! Ne de büsbütün dışında" dizeleri onun zamanı kavrayışının özünü vermektedir.
- Bursa'da Zaman şiiri geniş bir kesim tarafından sevilmiştir.
- Ahmet Haşim'in özellikle de Yahya Kemal'in etkisinde kalmış, sembolizmden etkilenmiştir.
- Romanlarında psikolojik tahlillere önemle eğilen yazarın; kendine has bir üslubu vardır.

- Yazarlığı dışında İstanbul Üniversitesi'nde edebiyat profesörlüğü, milletvekilliği de yapmıştır.
- "Beş Şehir" adlı önemli deneme kitabında Ankara, Erzurum, Bursa, Konya ve İstanbul'u anlatmıştır.
- "Huzur" romanı, aşkı, psikolojiyi ve Doğu - Batı karşıtlığını içerir; roman kişilerinin adlarının verildiği dört bölümden oluşur : İhsan, Nuran, Suat ve Mümtaz.
- ESERLERİ:
Şiir: Bütün Şiirleri
Romanları: Mahur Beste, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Aynadaki Kadın
Öykü: Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru
Deneme: Beş Şehir; Yaşadığım Gibi
Makale- inceleme: Yahya Kemal, XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Üzerine Makaleler

AHMET MUHİP DRANAS (1908- 1980)

- Şiirleriyle tanınmakla birlikte tiyatro eserleri de vardır.
- Fransız sembolizmiyle Türk şiir geleneğini başarıyla kaynaştırmıştır.
- Hece ölçüsüyle biçimsel mükemmelliğe önem verdiği şiirler yazmıştır.
- Aşk, insanın iç dünyası gibi bireysel duyguları işlemiştir.
- Kar, Olvido, Ağrı ve Fahriye Abla şiirleriyle sevilmiştir.
- ESERLERİ:
Şiir: Şiirler
Oyun: Gölgeleler, 0 Böyle İstemezdi

NECİP FAZIL KISAKÜREK (1905 - 1983)

- Şiirleri ve tiyatrolarıyla ün kazanmış usta bir yazardır.
- Büyük Doğu ve Ağaç dergilerini çıkarmıştır.
- Fransız sembolistlerinden ve halk şiirinden yararlanarak heceyle kendine has, başarılı şiirler yazmıştır.
- İlk dönem şiirlerinden sonra mistik konuları, madde ve ruh ilişkisini, insanın evrendeki yerini konu edinen şiirler yazmıştır.
- "Kaldırımlar" şiiriyle geniş bir kesim tarafından tanınmış ve sevilmiştir.
- Şiirlerini Çile başlığı altında bir kitapta toplamış ve bu kitapta şiir anlayışını düzyazı olarak anlatmıştır.
- ESERLERİ:
Şiir: Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi, Sonsuzluk Kervanı, Çile
Oyun: Tohum, Bir Adam Yaratmak, Künye, Sabırtası, Para, Nam-ı Diğer Parmaksız Salih, Reis Bey, Yunus Emre, Abdülhamit Han, Ahşap Konak
Öykü: Hikayelerim
Roman: Aynadaki Yalan
Anı: Yılanlı Kuyudan

ARİF NİHAT ASYA (1904 - 1975)

- "Bayrak Şairi" olarak bilinir.
- Hece ve aruzu kullandığı şiirlerin yanı sıra serbest şiirler de yazmıştır.
- Dini ve milli duyguları, kahramanlıkları sade bir dille şiirleştirmiştir.
- Rubai türünün son ustalarındandır.
- ESERLERİ:
Şiir: Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor, Kıbrıs Rubaileri, Köprü
Mensur Şiir: Yastığının Rüyası, Ayetler
Düzyazı: Kanatlar ve Gagalar, Terazi Kendini Tartmaz

TARIK BUĞRA (1918- 1994)

- Öykü, roman, deneme ve tiyatrolarıyla tanınır.
- Öykü ve romanlarında Türk toplumunun tarihine yönelmiştir.
- Psikolojik öğelere yer vermiştir.
- Kurtuluş Savaşı yıllarını anlattığı Küçük Ağa ve Osmanlı devletinin kuruluşunu anlattığı "Osmanlık" romanlarıyla tanınır.

- ESERLERİ:
Roman: Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da, Osmançık, Firavun İmanı, İbişin Rüyası
Öykü: Yarın Diye Bir Şey Yoktur, Siyah Kehribar, Oğlumuz

ZİYA OSMAN SABA (1910- 1957)

- Yedi Meşaleciler içinde şiiri uzun soluklu olarak sürdüren tek kişidir.
- Hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerin yanında serbest şiirleri de vardır.
- Şiirlerinde çocukluğa özlem, anılar, ev ve aile sevgisi konuları öne çıkar.
- Öykülerinde de ağırlıklı olarak anılarından hareket etmiştir.
- ESERLERİ:
Şiir: Sebil ve Güvercinler
Öykü: Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi, Değişen İstanbul

YAŞAR NABİ NAYIR (1908- 1981)

- Yedi Meşalecilerdendir.
- Şiirleri dışında değişik türlerde eserler de vermiştir.
- Varlık dergisinin kurucusu olması bakımından önem taşımaktadır.
- ESERLERİ:
Şiir: Kahramanlar, Onar Mısra

CEVDET KUDRET SOLOK (1907-1992)

- Yedi Meşalecilerdendir.
- Şiirde ısrarcı olamayan yazar, edebiyat araştırmalarına yönelmiştir.
- ESERLERİ:
Deneme-Eleştiri: Dilleri Var Bizim Dile Benzemez
Araştırma - inceleme: Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman, Örneklerle Edebiyat Bilgileri

ORHAN VELİ KANIK (1914- 1950)

- Garip Akımının öncüsüdür.
- Şiiriyle eski şiir geleneğini yıkmış bir şairdir.
- Şiirde klişelere, şairaneliğe, benzetmelere, ölçüye, uyağa vb, karşı çıkmıştır.
- Sokaktaki sade vatandaşı, onların dilini kullanarak anlatmıştır.
- Garip dönemi öncesinde klasik şiirler yazmış olan şair, ömrünün son yıllarında şiirlerinde halk şiirinden yararlanmışır.
- Kitabe-i Sengi Mezar, Anlatamıyorum, Hürriyete Doğru, İstanbul'u Dinliyorum vb. şiirleriyle tanınmış ve sevilmiştir.
- Garip ön sözünü de o kaleme almıştır.
- Sürrealizmden etkilenmiştir.
- ESERLERİ:
Şiir: Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı
Çocuk şiirleri: Nasreddin Hoca Hikayeleri, La Fontaine' den Masallar (çeviri)

MELİH CEVDET ANDAY (1916 - 2002)

- Garip akımının öncülerindendir.
- Şiirin dışında roman, oyun, deneme, gezi türlerinde önemli eserler vermiştir.
- Garip tarzı şiirlerinin ardından "zaman" sorunu etrafında, mitolojiden ve tarihten beslenen bir şiire yönelmiştir.
- ESERLERİ:
Şiir: Garip, Rahatı Kaçan Ağaç, Telgrafhane, Kolları Bağlı Odysseus,
Oyun: Mikado'nun Çöpleri

OKTAY RİFAT HOROZCU (1914 -1988)

- Garip akımının öncülerindendir.
- Garip döneminden sonra Perçemli Sokak kitabıyla II. Yeni tarzı şiirler yazmıştır.

- Folklorlardan yararlandığı toplumcu çizgiye yakın durduğu eserler de ortaya koymuştur.
- ESERLERİ:
Şiir: Garip, Perçemli Sokak, Karga ile Tilki, Aşık Merdiveni.

KEMALTAHİR (1910-1973)

- Toplumcu gerçekçi bir romancıdır.
- Cezaevi yaşamını, Kurtuluş Savaşı'nı, tarihi, köy yaşamını ve eşkiya hikayelerini konu edindiği romanlarıyla tanınmıştır.
- Tasvire önem veren yazar, eserlerinde anlaşılır bir dil ve yalın bir anlatım kullanmıştır.
- Osmanlının kuruluşunu anlattığı, Osmanlı toplumunun gelişim sürecinin Batı'dan farklı olduğunu ileri sürdüğü tezli romanı "Devlet Ana" romanıyla ve Kurtuluş Savaşı yıllarını konu edindiği "Yorgun Savaşçı" romanlarıyla tanınmıştır.
- ESERLERİ:
Roman: Devlet Ana, Yorgun Savaşçı, Esir Şehrin İnsanları, Rahmet Yolları Kesti, Esir Şehrin Mahpusu, Bozkırdaki Çekirdek, Kurt Kanunu

AZİZ NESİN (1916- 1995)

- Toplumcu gerçekçi bir yazardır.
- Dünyaca tanınmış mizahi öykü yazardır.
- ESERLERİ:
Roman: Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz
Öykü: Toros Canavarı, Damda Deli Var, Fil Hamdi, Sizin Memlekette Eşek Yok Mu?

ORHAN KEMAL (1914- 1973)

- Toplumcu gerçekçi bir yazardır.
- Gerçek adı "Mehmet Raşit Öğütçü" olan yazar daha çok öyküleriyle tanınır.
- Öyküleri dışında oyun, roman ve film senaryoları da yazmıştır.
- Öykü ve roman kişilerini konuşturmadaki ustalığı dikkat çekmiştir.
- Çukurova'nın sanayileşmesini ve işçi sorunlarını, tarımın makineleşmesi ve ırgatların sıkıntılarını, mahpusları, bekçileri gardiyanları... konu edinmiştir.
- ESERLERİ:
Öykü: Ekmek Kavgası, 72. Koğuş, Önce Ekmek, Mahalle Kavgası
Roman: Baba Evi, Murtaza, Cemile, Bereketli Topraklar Üzerinde, Hanımın Çiftliği, Avare Yıllar, Gurbet Kuşları

YAŞAR KEMAL (1922-2015)

- Toplumcu gerçekçi bir yazardır.
- Gerçek adı Kemal Sadık Göğçeli'dir.
- Adını ilk olarak Cumhuriyet gazetesindeki röportajlarıyla duyurmuştur.
- İlk romanı İnce Memed'le büyük ün kazanmış ve romancı kimliği öne çıkar olmuştur.
- Türk edebiyatının olduğu kadar dünya edebiyatının da önemli romancılarındandır.
- Çukurova'yı insanıyla, sorunlarıyla doğasıyla destansı bir dille anlatmıştır.
Romanlarında doğayı ustaca ve ayrıntılı olarak betimlemiştir.
Masallardan, ağıtlardan, halk hikayelerinden, efsanelerden ustaca yararlanmayı bilmiştir.
- ESERLERİ:
Roman: İnce Memed, Yer Demir Gök Bakır, Demirciler Çarşısı Cinayeti, Orta Direk, Teneke, Yılanı Öldürseler, Yusufçuk Yusuf
Öykü: Sarı Sıcak

Röportaj: Bu Diyar Baştan Başa
Derleme (Özgün Anlatı): Üç Anadolu Efsanesi

BEHÇET NECATİGİL (1916-1979)

- Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde kendi çizgisini yaratmış şairlerdendir.
- Heceyi kullandığı şiirleri olmakla birlikte ağırlıklı olarak serbest şiirler yazmıştır.
- Şiir geleneğinden ustaca esinlenmeyi bilen söyleyişi rahat, samımı bir şiiri vardır.
- Büyük kentte yaşayan orta tabaka insanının yaşantısını, bunalımlarını, ev-aile sorunlarını, geçim sıkıntısını işlemiştir.
- Şiirleri kadar radyo oyunları da önemlidir.
- ESERLERİ:
Şiir: Kapalıçarşı, Evler, Divançe, Arada, Çevre, Eski Toprak
Radyo Oyunu: Yıldızlara Bakmak, Uç Turunçlar
Araştırma-biyografi: Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü
Araştırma: Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü

CAHİT SITKI TARANCI (1910- 1956)

- Otuz Beş Yaş, Desem ki ve Gün Eksilmesin Penceremden şiirleriyle tanınır.
- Şiirlerinin çoğunda ölüm konusunu işlemiştir.
- Romantizm ve sembolizmden etkilenmiştir.
- Hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri de serbest şiirleri de vardır.
- Şiirde biçime, kafiyeye ve ahenge önem vermiştir.
- ESERLERİ:
Şiir: Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Ömrümde Sükut, Sonrası
Mektup: Ziya'ya Mektuplar

AHMET KUTSİ TECER (1901 - 1967)

- "Neredesin?" şiiriyle tanınmış ve sevilmiştir.
- Şair ve oyun yazarıdır.
- Halk şiiri geleneğine bağlı bir şairidir; Aşık Veysel'i edebiyat dünyamıza o tanıtmıştır.
- ESERLERİ:
Şiir: Şiirler
Oyunları: Koçyiğit Köroğlu, Köşebaşı

SABAHATTİN EYÜBOĞLU (1908- 1973)

- Deneme ustalarındadır.
- Araştırma ve incelemeleri de vardır.
- ESERLERİ:
Deneme: Mavi ve Kara, Sanat Üzerine Denemeler

CAHİT KULEBİ (1917- 1997)

- "Hikaye" şiiriyle tanınmış ve sevilmiştir.
- Aşık edebiyatı geleneğinden beslendiği ve Anadolu'yu anlattığı kendine has bir şiir çizgisi vardır.
- Serbest şiirler yazmıştır.
- Yurt ve doğa sevgisi, aşk, Kurtuluş Savaşı, yalnızlık başlıca konularıdır.
- ESERLERİ:
Şiir: Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda, Yeşeren Otlar, Türk Mavisi

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA (1914-2008)

- Şiire hece ölçüsüyle başladı, serbest şiire geçti.
- Çocuk ve Allah kitabıyla ün kazandı.
- Biçim, içerik ve söyleyişte sağladığı uyumla dikkat çekti.
- Hayal gücünü öne çıkardığı imgeli ilk şiirlerinden sonra, aklı öne çıkardığı şiirler yazmıştır.
- Kırkı aşkın eseriyle Türk şiirinin en verimli şairidir.

- Tür, biçim ve içerik bakımından kendini sürekli yenilemiş, kendine özgü bir şiir dili yaratmıştır.
 - Hemen hemen her konuda şiir yazmıştır.
 - Yerli-yabancı hiçbir akımdan etkilenmeden klasiği ve çağdaşı kaynaştırdığı özgün bir şair olmuştur.
 - "Türkçem benim ses bayrağım." dizesiyle Türkçeye olan sevgisini anlatmıştır.
- Destan tarzında şiirler de felsefi, link, toplumcu şiirler de yazmıştır.
- ESERLERİ:
Şiir: Havaya Çizilen Dünya, Çocuk ve Allah, Üç Şehitler Destanı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, İstiklal Savaşı, Sivaslı Karınca, İstanbul Fetih Destanı, Anıtkabir, Mevlana'da Olmak, Tük Olmak, Çanakkale Destanı, Vietnam Savaşımız, Hiroşima, Nötron Bombası, Malazgirt Ululaması, Yazıları Seven Ayı (Çocuk Şiirleri), Yunus Emre'de Olmak

MEMDUH ŞEVKET ESENDAL (1883- 1952)

- Durum - kesit (Çehov Tarzı) öykücülüğünün ilk ustasıdır.
- Halkın içinden kişileri (memur, esnaf), onların önemsiz görünen davranışlarını konu edinmiştir.
- Halkı, iyi ve kötü yönleriyle, onları sevdirek anlatmıştır.
- Sade, süssüz, kısa cümlelerle kurulmuş, yumuşak bir dili vardır.
- Toplumun çektiği sıkıntıları, sorunları abartmadan ve umutsuzluğa düşürmeden göz önüne sermiştir.
- Haşmet Güllökkan ve Komiser hikayeleriyle sevilmiştir.
- ESERLERİ:
Hikaye: Otlakçı, Mendil Altında, Temiz Sevgiler, Ev Ona Yakıştı
Roman: Ayaşlı ve Kiraçları, Miras

SAİT FAİK ABASIYANIK (1906 -1954)

- Çağdaş öykücülüğün öncülerindendir.
- Hikayelerinde "konu" ve "olaydan çok "zamandan ve "insan yaşamı"ndan kesitler öne çıkar.
- Maupassant tarzından çok Çehov tarzı hikayeye yakındır.
- Genellikle gerçekçi olan yazarın bazı öykülerinde gerçeküstücü öğeler öne çıkar.
- İstanbul, deniz, balık, yoksulluk, avare insanlar, doğa yaşama bağlılığın göstergesi olarak öykülerinde sıkça yer bulur.
- Hikayelerini sade bir Türkçeyle yazmıştır.
- ESERLERİ:
Öykü: Semaver, Sarnıç, Mahalle Kahvesi, Tüneledeki Çocuk, Şahmerdan, Lüzumsuz Adam, Havada Bulut, Kumpanya, Alemdağ'da Var Bir Yılan, Son Kuşlar; Az Şekerli
Romanları: Medar-ı Maişet Motoru (Sonraki baskıda adı "Birtakım İnsanlar"), Kayıp Aranıyor
Şiir: Şimdi Sevişme Vakti
Röportaj: Mahkeme Kapısı

HALİKARNAS BALIKÇISI (1886-1973)

- Asıl adı Cevat Şakir Kabaağaçlı'dır.
- Eserlerinde denizi, deniz insanlarını Bodrum'u Ege denizinin efsanelerini anlatmıştır.
- Üslûba ve tekniğe çok önem vermeyen yazarın, şiirsel, destanımsı ve coşkulu bir anlatımı vardır.
- Eski Yunan ve Anadolu uygarlıkları ve mitoloji birikimini de eserlerinde yansıtmıştır.
- ESERLERİ:
Öykü: Merhaba Akdeniz, Ege Kıyılarından, Yaşasın Deniz, Egenin Dibi, Gülen Ada, Gençlik Denizlerinde
Roman: Aganta Burina Burinata, Ötelerin Çocuğu, Uluç Reis, Turgut Reis, Deniz Gurbetçileri.
Anı: Mavi Sürgün

HALDUN TANER (1916-1986)

- Öykü ve oyun yazarıdır.
- Eserlerinde çağının sorunlarını ortaya koymuş, eser kişilerinden hareketle çözümler de sunmuştur.
- Epik tiyatronun bizdeki öncüsüdür.
- ESERLERİ:
Öykü: Yaşasın Demokrasi, Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu, On İkiye Bir Var, Sancho'nun Sabah Yürüyüşü, Ayışığında Çalışkur, Konçınalar, Yalıda Sabah
Tiyatro: Günün Adamı, Dışarıdakiler, Huzur Çıkmazı, Keşanlı Ali Destanı, Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım, Fazilet Eczanesi, Zilli Zarife
Portre / Anı: Ölür İse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil

ATTİLA İLHAN (1925-2005)

- Mavi akımının öncüsüdür.
- Şiir, roman, deneme, anı, gezi yazısı türlerinde eserler vermiştir.
- Daha çok bireysel ve toplumsal konuları işlediği şiirleriyle tanınmıştır.
- ESERLERİ:
Şiir: Duvar, Sisler Bulvarı, Ben Sana Mecburum Roman: Kurtlar Sofrası, Bıçağın Ucu

NECATİ CUMALI (1921 -2001)

- Şiir, hikaye, roman ve tiyatro türlerinde eserler vermiştir.
- Gözlemlerinden yola çıkarak toplumsal sorunları ele almıştır.
- ESERLERİ:
Şiir: Kızılçullu Yolu
Roman: Tütün Zamanı (Zeliş)
Oyun: Boş Beşik, Ezik Otlar, Susuz Yaz, Yeni Çıkan Şarkılar ya da Juliet

NURULLAH ATAÇ (1898- 1957)

- Deneme ve eleştiri türünde usta bir isimdir.
- Batılı anlamda ilk deneme ve eleştiri yazılarının yazarıdır.
- 1940'tan sonraki yazılarında Türkçeyi özleştirme çabası öne çıkar.
- ESERLERİ:
Deneme / Eleştiri: Günlerin Getirdiği, Karalama Defteri, Sözden Söze, Ararken, Diyelim Söz Arasında, Günce

SUUT KEMAL YETKİN (1903-1980)

- Deneme ve eleştiriyle tanınmıştır.
- Sanat, estetik, resim ve felsefe alanlarında eserler vermiştir.
- Düşüncelerini açık ve yalın bir anlatımla kaleme almıştır.
- ESERLERİ:
Deneme: Edebiyat Konuşmaları, Edebiyat Üzerine, Günlerin Götürdüğü, Düşün Payı, Yokuşa Doğru, Şiir Üzerine Düşünceler, Denemeler
İnceleme - Araştırma: Ahmet Haşim ve Sembolizm, Sanat Felsefesi, Edebiyatta Akımlar.

CEMİL MERİÇ (1917-1987)

- Deneme türünün usta isimlerindedir.
- Denemeleri dışında, edebiyat tarihi, felsefe, tarih çalışmaları ve çevirileri de vardır.
- ESERLERİ:
Deneme: Bu Ülke, Mağaradakiler Araştırma/İnceleme: Umrandan Uygurluğa, Kirk Ambar, Bir Dünyanın Eşiğinde

RECEP BİLGİNER (1922-2005)

- Şiirleri de olmasına karşın tiyatrocusu olarak tanınmıştır.
- Oyunlarında toplumsal konuları işlemiştir.

- **ESERLERİ:**

Tiyatro: İsyancılar, Sarı Naciye, Yunus Emre, Parkta Bir Sonbahar
Günüydü, Mevlana, Ben Kimim, Karım ve Kızım

TURAN OFLAZOĞLU (1932-)

- Tiyatro yazarıdır.
- Oyunlarının konusunu, köyden ve Türk tarihinden aldı.
- **ESERLERİ:**
Tiyatro: IV. Murat, Deli İbrahim, Genç Osman, Kösem Sultan, Bizans
Düştü, Sokrates Savunuyor

ORHAN ASENA (1922-2001)

- Tiyatro yazarıdır.
- Tarihten aldığı olayları ve topluma mal olmuş kişileri konu edinmiştir.
- **ESERLERİ:**
Tiyatro: Tohum ve Toprak, Hürrem Sultan, Tanrılar ve İnsanlar, Fadik
Kız, Atçalı Kel Mehmet

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Sunusu-Slaytı

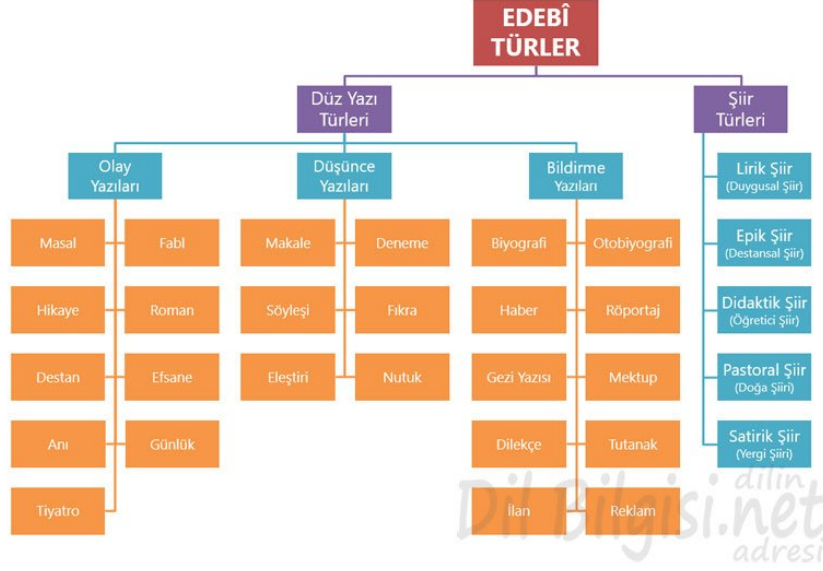
2007© www.turkedebiyati.org | [Türk Dili ve Edebiyatı Dersleri](#) | Her hakkı saklıdır.

Edebi Türler

1. Düz Yazı Türleri (Olay Yazıları, Düşünce Yazıları, Bildirme Yazıları) 2. Şiir Türleri

Edebiyat, duygu ve düşünceleri söz ya da yazıyla etkili bir şekilde anlatma sanatıdır. Tür ise, edebiyat eserlerinin biçimlerine, konularına ve teknik özelliklerine göre ayrılmasıdır.

> Edebi metin türleri, **düz yazı türleri ve şiir türleri** olmak üzere iki ana grupta incelenir:

Edebi Türler Kavram Haritası

A. Düz Yazı (Nesir) Türleri

Duygu ve düşüncelerin, uyak ve ahenk olmadan cümlelerle anlatıldığı yazılardır.

> Olay, düşünce (fikir) ve bildirme yazıları olmak üzere üçe ayrılır.

1. Olay Yazıları

Bir olayın, yer ve zaman belirtilerek, kahramanların çevresinde kurgulanmasına **olay yazıları** denir. Olay yazılarında genellikle öyküleyici anlatım tekniğini kullanılır. Özellikle romanlarda betimleyici anlatıma da sık sık başvurulur.

1.1. Masal

Olağanüstü olaylarla süslü, olağanüstü kişilerin başından geçen, zaman ve yer kavramları belirli olmayan hayali olayların anlatıldığı yazılara **masal** denir.

- > Masalda eğitcilik ve öğreticilik esastır.
- > Masallardaki olaylar gerçeğe uymaz.
- > Kahramanlar olağanüstü özelliklere sahiptir.
- > Masalın geçtiği yer ve zaman belirsizdir.
- > Masallar tekerlemeyle başlar.
- > Masaldaki karakterler; cinler, periler, devler ve hayvanlar olabilir.
- > Masalların sonunda iyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır.
- > Ulusal konulara yer verilmez, evrensel konular ve mesajlar içerir.

1.2. Fabl (Öykünce)

İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıklara insan özelliği verilerek başlarından geçen olayların insanlara ibret dersi verecek şekilde anlatıldığı kısa yazılara **fabl** denir.

- > Sonunda ders verme amacı güden yazılardır.
- > Genellikle hayvanlar ve bitkiler konuşturulur.
- > Fabl kahramanları insanlar gibi düşünür, insanlar gibi konuşur ve tıpkı insanlar gibi davranır.
- > Dünyanın en ünlü fabl yazarları Ezop, La Fontaine ve Beydeba'dır.

Örnek(ler)

- » Yengeç ana, yavrusunu sürekli uyarıyormuş:
 - Şunu böyle yapma, bunu böyle yapma! Öyle eğri büğrü yürüme, doğru dürüst yürü!..
- Canına tak eden yavru yengeç, anasına şöyle demiş:
 - Peki, sen doğru dürüst yürü önümden de ben de yürümek nasılmış öğreneyim!

1.3. Hikâye (Öykü)

Olmuş veya olabilecek olayları belli bir plan çerçevesi içinde yer ve zamana bağlı olarak anlatan yazı türüne **hikâye (öykü)** denir.

- > Yaşanmış ya da yaşanabilir olaylar anlatılır.
- > Dar bir zaman dilimini kapsar.
- > Olayla ilgili yer ve zaman bellidir.
- > Romana göre kısa eserlerdir.
- > Karakter sayısı azdır.
- > Serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur.
- > Kısa soluklu eserlerdir.
- > Olay, başlangıçtan sonra doğru giden bir olayın bir anlık parçasıdır.

1.4. Roman

Toplumların ve fertlerin başından geçmiş veya geçmesi mümkün olayları geniş olarak, ayrıntılarıyla anlatan yazı türüne **roman** denir.

- > Yaşanmış ya da yaşanabilir olaylar anlatılır.
- > Geniş bir zaman dilimini kapsar.
- > Olayla ilgili yer ve zaman bellidir.
- > Hikâyeye göre uzun eserlerdir.
- > Karakter sayısı fazladır.

Hikaye ile Roman Arasındaki Farklar:

- 1 Hikâye türü, romandan daha kısadır.
- 2 Hikâyede temel öge olaydır. Romanda ise temel öge karakter, yani kişidir. Hikâyeler olay üzerine kurulur, romanlar ise kişi üzerine kurulur.
- 3 Hikâyede tek olay bulunmasına karşılık romanda birbirine bağlı olaylar zinciri vardır. Romandaki olaylardan her biri hikâyeye konu olabilir.
- 4 Hikâyede kahramanların tanıtımında ayrıntıya girilmez, kahramanlar her yönüyle tanıtılmaz. Romandan farklı olarak hikâyede kişiler sadece olayla ilgili yönleriyle anlatılır. Bu yüzden hikâyelerdeki kişiler bir karakter olarak karşımıza çıkmaz.
- 5 Öyküde, olayın geçtiği yer (çevre) sınırlıdır ve ayrıntılı olarak anlatılmaz. Romanlarda olaylar çok olduğu için olayların geçtiği çevre de geniştir. Bu çevreler çok ayrıntılı olarak anlatılır.
- 6 Hikâyeler kısa olduğu için anlatım yalın, anlaşılır ve özeldir. Romanlarda ise anlatım daha ağır ve sanatlıdır.

1.5. Destan

Bir ulusun kahramanlıklarını, savaşlarını, büyük toplumsal olaylarını anlatan ve genellikle şiir (nazım) biçiminde oluşturulan eserlere **destan** denir.

- > Yazı türleri içinde en uzun olanıdır.
- > Efsaneden sonra bilinen en eski türdür.
- > Sözlü edebiyat ürünüdür; ancak sonradan yazıya geçirilen destanlar da vardır.
- > Olağanüstü olaylar ve kahramanlar vardır.
- > Destan kahramanları yarı tanrısal nitelikler taşıyan han, hakan ve kağan gibi kişilerdir.
- > Destanlar doğal ve yapay (suni) olmak üzere ikiye ayrılır.

a. Doğal Destanlar

Halk ozanlarının büyük toplumsal olayları anlattıkları destanlardır. Doğal destanların yazarı belli değildir, yani anonimdir.

b. Yapay (Suni) Destanlar

Yazarı belli olan, daha yakın zamanda yazılan ve olağanüstü durumlara daha az yer veren destan türüdür.

1.6. Efsane (Söylence)

Halkın duygu, düşünce ve hayal dünyasında doğarak ağızdan ağıza dolaşan, gelenek ve göreneklerin oluşumunu etkileyen hikayelere **efsane** denir.

- > Hayal gücünün ürünü ve bilinen en eski türdür.
- > Eski dönemlerde tabiat olaylarının nedenlerini bilmeyen insanlar, bu olayları açıklama gereği hissetmişlerdir. Yağmurun yağması, gök gürültüsü, şimşek çakması gibi birçok olayı kendilerine göre yorumlamışlar, efsaneler vasıtasıyla bunlara açıklık getirmişlerdir.
- > Efsanelerde kahramanlar Tanrı, ruh, melek gibi kavramlar bazen de taş, kaya, dağ gibi doğa parçası unsurlardır. Bu kahramanlar hikayelerde kişileştirilir (teşhis) ve konuşur (intak).

Efsane ile Destan Arasındaki Farklar:

- 1 Destanlardaki olayları tarih sayfalarında bulmamız mümkündür. Ama bunu efsane için her zaman söyleyemeyiz.
- 2 Destanlar genellikle şiir (manzum) biçiminde yazılırken, efsaneler düz yazı (nesir) biçimindedir.
- 3 Destanlar milletlerin yaşamış olduğu önemli olayları konu alır. Bu bakımdan bu önemli olayları bir tarihi gerçeklik olarak görebiliyoruz. Ancak bunu bütün efsaneler için söylememiz mümkün değildir.
- 4 Efsanelerin benzerlerini başka milletlerde de bulabiliriz. Fakat destanlar milli oldukları için benzerleri olamaz, sadece bir millete aittirler.

Efsane ile Masal Arasındaki Farklar:

- 1 Masallar tamamen olağanüstü, olağandışı olayları anlatırken efsaneler toplumsal olaylarla ilgili insanların doğüstü olaylara karşı verdiği savaşı anlatır.
- 2 Masallar her zaman mutlu sonla biterken efsaneler her zaman mutlu sonla bitmez.
- 3 Masalın amacı eğitcilik, efsanenin amacı ise bazı olaylara açıklık getirmektir.

1.7. Anı (Hatıra)

Yaşanmış olayların, üzerinden zaman geçtikten sonra yazıldığı yazı türüne **anı (hatıra)** denir.

- > Bir kişinin yaşadığı veya tanık olduğu olaylar anlatılır.
- > Yazar, olayları kendi bakış açısından anlatır
- > Geçmişe ışık tutar.
- > Tarihsel olayların öğrenilmesine katkıda bulunur.

1.8. Günlük (Günce)

Düzenli bir biçimde yazılan, tarih atılan günlük notlara, bir yazanın yaşamı boyunca günü gününe yazdığı yazılara **günlük** denir.

- > Olaylar günü gününe, tarih belirtilerek yazılır.
- > Kısa yazılardır.
- > Kaleme alan kişinin yaşamından izler taşır.
- > İçten ve sevecendir. Anlatımda "iç konuşma" yöntemi kullanılır.

Günlük ile Anı Arasındaki Farklar:

- 1 Günlükte olaylar günü gününe yazılırken anı da geçmişteki olaylar anlatılır. Bir bakıma günlük geleceğe yönelik, anı ise geçmişe yöneliktir.

1.9. Tiyatro

Dram, komedi, trajedi gibi sahnede oynanmak üzere yazılan edebiyat türlerinin ortak adına **tiyatro** denir. Ayrıca yazılan eserlerin sahnede oynanmasına ya da bu tür eserlerin oynandığı binaya da **tiyatro** denir.

- > Genellikle oynanmak için yazılır. Okunmak için yazılan tiyatro türleri de vardır.
- > Olayları oluş hâlinde gösterir.
- > Konuşma ve eyleme dayanan bir türdür.
- > İnsana ders vermek, onu düşündürmek onu yorum yapmaya yönlendirmek amacı taşır.
- > Tiyatronun unsurları: "Yazar, eser, oyun ve seyirci"dir.
- > Tiyatronun temel öğeleri: "Olay, yer, zaman ve kişiler"dir.

Tiyatro Terimleri

Opera: Orkestra eşliğinde söylenen, tüm sözleri bestelenmiş oyun.

Operet: Yergi içerikli, konuşmalı ve şarkılı bölümleri birbirini izleyen hafif eğlenceli oyun.

Vodvil(Entrika komedisi): Yalnızca güldürme amacı güden, karmaşık olaylar ve yanlış anlamalar üzerine kurulan, beklenmedik bir şekilde biten komedi türüdür.

Pantomim(mim): Sessiz hareketler, jestler, yüz ifadeleri ve kostümler yoluyla duyguları, düşünceleri anlatmaya yarayan tiyatro çeşididir.

Suflör: Tiyatroda, kuliste bulunarak oyunculara sözlerini fısıltıyla söyleyip hatırlatan yardımcı.

Temsil: Bir tiyatro eserinin oynanması.

Diyalog: Kişilerin karşılıklı konuşmaları.

Monolog: Bir kişinin tek başına konuşması.

Kulis: Sahne arkası.

Fars: Toplumdaki düzensizlikleri alaylı anlatımla yeren, daha çok halk zevkini okşayan kaba güldürü.

Feeri: Kişileri melek, cin, peri...olan sahnelenmiş masal. Bu türde halk efsanelerinden yararlanılır.

Skeç: Kısa yazılmış, güldürme amaçlı oyun.

Melodram: Bestelenmiş dramdır.

Kabare: Güncel, toplumsal konuları eleştirel bir tavırla yansıtan, izleyici ile içli dışlı olunan oyunlardır.

Drama: Bir tiyatro metninin oyuncular tarafından sahnede canlandırılmasıdır.

Dublör: Tiyatro ve sinemada bir rolün yedek oyuncusudur.

Fasıl: Bölüm, tiyatrodaki perdenin karşılığıdır.

Jest: Sanatçının bütün hareketlerine verilen ad.

Mimik: Kaş, göz, yüz hareketleriyle bir duygu ve düşüncenin anlatılmasıdır.

Mizansen: Oyuncuların sahnedeki hareketlerine denir.

Rejisör: Bir piyesi sahneye koyan kişidir.

Sahne: Oyunun her bölümüne verilen ad.

Senaryo: Bir oyunun ve filmin bütün ayrıntılarıyla yazıldığı metindir.

1.10. Tekerleme

Genellikle masalların başında bulunan, pek anlamı olmayan, uyaklı sözlere **tekerleme** denir.

Ömek(ler)

» Ooo Mercan
Ne getirdi amcan?
Tatlı patlıcan
Can can can
Çıktım erik dalına
Baktım tren yoluna...

2. Düşünce (Fikir) Yazıları

Bir toplumu; sosyal, siyasal, bilimsel vb. konularda düşündürmek amacıyla fikri temelleri olan, bir kısmı kişisel düşünceler olurken bir kısmı ispatlanmış gerçeklere dayanarak yazılan yazılara **düşünce yazıları** denir. Düşünce yazılarında açıklayıcı ve tartışmacı **anlatım teknikleri** çokça kullanılır. Fikri alt yapısı olan türler olması sebebiyle de **düşünceyi geliştirme yollarından** sayısal verilerden yararlanma, tanık gösterme, örneklendirme ve karşılaştırmalara sık sık başvurulur.

2.1. Makale

Herhangi bir konuda bilgi vermek veya bir gerçeği savunmak için yazılan yazılara **makale** denir.

- > Makalenin temel ögesi fikirdir.
- > İnceleme ve araştırmaya dayanır.
- > Bir tezi savunmak, desteklemek amacı taşır.
- > Makalelerde bilimsel verilerden yararlanır.
- > Gazete ve dergi yazısıdır.

Örnek(ler)

» Kitap okumayı sevmiyoruz. Bu kitap okuma oranlarından da belli. Nüfusu yedi milyon olan Azerbaycan'da kitaplar ortalama 100.000 tirajla basılırken Türkiye'de bu rakam 3000 civarında. Gelişmiş ülkelerde kişi başına düşen yıllık kitaba harcanan para ortalama 100 dolar, bizde ise 10 doların altında. Türkiye'de her yüz kişiden beşi kitap okuyor. Bütün bunlar bizim kitaba ne kadar uzak bir toplum olduğumuzun göstergesi.

2.2. Deneme

Bir yazının herhangi bir konu üzerinde, özel görüş ve düşüncelerini iddiasız, kesin kurallara varmaksızın anlattığı yazılara **deneme** denir.

- > Denemede konu sınırlaması yoktur. Yazar, iste-diği konuyu ele alıp işleyebilir.
- > Yazının anlattıklarını kanıtlama kaygısı yoktur.
- > Yazar kendisiyle konuşuyor gibi bir anlatım kullanır. Daha doğrusu kendi içiyle yaptığı konuşmaları yazıya geçirir.
- > Anlatılanlar kesin bir sonuca bağlanmaz.
- > Denemede alabildiğine kişisel ve kendine özgünlük vardır.
- > Dünya edebiyatında Montaigne, Türk edebiyatında ise Nurullah Ataç bu türün en önemli temsilcisidir.

Örnek(ler)

» Gönümüzün güzelliği sevgi ise beynimizin güzelliği de düşünebilme yeteneğimizdir. O yeteneği her an, her dakika kullanmalıyız. Unutmayalım ki düşünen insan, özgür insandır. Kişi düşünebiliyorsa pek çok sorununu çözecek, pek çok şeyi bilecektir. Onun için bir karar alırken annenizin, babanızın, çevrenizdekilerin görüşlerini alın ama o görüşleri de sorgulayın. Sonra da oturup kararınızı kendiniz alın. Bu durumda eziyetler de güçlükler de size aittir artık. Karar alırken sorumluluk almayı da bilin. İşte bu, büyümek ve olgunlaşmaktır. Aynı zamanda özgür olma yolunda atılan ilk adımdır.

2.3. Söyleşi (Sohbet)

Yazının, gündelik olaylarla ilgili düşüncelerini, okuyucu ile karşı karşıya oturup konuşuyormuş gibi içten bir hava içinde yazdığı yazılara **sohbet** denir.

- > Karşılıklı konuşma havası içinde yazılır.
- > Belirli konusu yoktur. Yerine ve zamanına göre sıkıcı olmayan her şey sohbet konusu olabilir.
- > Gazete ve dergi yazıdır.
- > Yazının kendi kişisel düşüncesi ağırlıktadır.
- > En önemli özelliği, samimi bir üslupla kaleme alınmasıdır.
- > Yazının öğretme ve kanıtlama amacı yoktur.

2.4. Fıkra (Köşe Yazısı)

Bir yazının, herhangi bir konu üzerinde, kişisel anlayış, görüş ve düşüncelerini güzel bir üslupla, hiçbir kanıtlama gereği duymadan anlattığı yazı türüne **fıkra** denir.

İki tür fıkra vardır: Gazete fıkraları, nükteli hikâyecik türündeki fıkralar. Yazı türü olarak "gazete fıkraları" kabul edilmektedir. Gülmece yazılardan olan fıkraları, gazete yazı türü olan fıkra ile karıştırmamalıyız.

- > Gazete yazısıdır.
- > Yazar düşüncelerini kanıtlama yoluna gitmez.
- > Dil doğaldır. Günlük deyimlere, yer yer nükteli sözlere yer verilir.
- > Okuyucuyla sohbet ediyormuş havası hakimdir. Anlatım senli benlidir.

Fıkra ile Makale Arasındaki Farklar:

- 1 Makalede ispat vardır, ciddi bilimsel bir dil kullanılır; fıkra ise daha serbest ve mizahi öğeler içerir ve ispat yoktur.
- 2 Makalede yazar doğruyu, fıkra ise kendi doğrusunu anlatır.

2.5. Eleştiri (Tenkit)

Bir sanat eserinin olumlu ya da olumsuz yanlarını somut verilere dayanarak yargılayıp eserin gerçek değerini ortaya koymak amacıyla yazılan yazı türüne **eleştiri** denir.

- > Eleştiri yazıları, bir eseri tanıtmayı amaçlar.
- > Eleştiri yapan kişiye eleştirmen denir.
- > Değerlendirme yazılarıdır.
- > Eleştiri denince, akla eserin olumsuz yanlarının belirlenip okuyucuya aktarılması gelir. Bu yanlış bir düşüncedir. Gerçek bir eleştiride eleştirilen eserin hem olumlu hem de olumsuz yanları bir arada verilir.
- > Eleştirinin amacı, okuyucuya ve yazara kılavuzluk yapmaktır.

2.6. Nutuk (Söylev)

Bir topluluğu coşturmak, belli bir amaca yönlendirmek; onlara bir düşüncüyü, bir duyguyu, bir ülküyü aşlamak amacıyla söylenen uzun ve coşkulu konuşmalardır.

- > Nutuk türünde konuşma yapan kişiye hatip (söylevci) denir.
- > Hatipler konuşurken jest ve mimiklerine, vurgu ve tonlamalarına, konuşmalarının açık ve anlaşılır olmasına dikkat etmeli; dinleyicilerin nabzını tutmalıdır.
- > Nutuk siyasi, askeri, hukuksal, dinsel ve akademik alanda yapılabilir.

3. Bildirme Yazıları

Bir bilgiyi iletmek; bir yeri, kişiyi veya ürünü tanıtmak; istek ve şikayette bulunmak amacıyla yazılan metinlere **bildirme yazıları** denir.

3.1. Biyografi (Yaşam Öyküsü)

Tanınmış, eserler yazmış, ün bırakmış kişileri tanıtmak amacıyla yazılan yazılara **biyografi** denir.

- > Önemli şahısların hayatı başkası tarafından anlatılır.
- > Anlatılan kişinin hayatı tarih sırasına göre ele alınır.
- > Kurgusal değildir, gerçekçidir.
- > Üçüncü kişinin ağzıyla anlatılır.

Ömek(ler)

» Faruk Nafiz ÇAMLIBEL, 18 Mayıs 1898 tarihinde İstanbul'da doğdu. Kayseri, İstanbul ve Ankara'da öğretmenlik yaptı. İstanbul'dan milletvekili seçildi. "Anayurt" adında bir dergi çıkardı. Türkçenin gelişmesine büyük katkıları oldu. 8 Kasım 1973'te vefat etti. Eserlerinden bazıları şunlardır: Çoban Çeşmesi, Han Duvarları...

3.2. Otobiyografi (Öz Yaşam Öyküsü)

Bir insanın, kendi hayatını kendisinin yazdığı eserlere **otobiyografi** denir. Biyografilerde kişinin hayatı, çalışmaları başkası tarafından yazılırken otobiyografilerde kişi kendisini anlatır, yazar.

- > Kaynak olarak kişi kendisini ve aile büyüklerinden aldığı bilgiyi kullanır.
- > Birinci kişinin ağzıyla anlatılır.

Ömek(ler)

» KENDİMİN POPÜLER TARİHİ
1960'larda 6'ncı ayın 16'sında saat 6'ya 56 gece, 06 trafik kodlu şehirde doğdum. Bu altılar hayatım boyunca peşimi bırakmadı. Bir ailenin tek çocuğuyum. Can Bartu'dan ad koymuşlar bana. Dolayısıyla tutacağım takımı seçme şansım kalmadı. 1964 yılında kreşe vermişler beni. Yedi yaşıma geldiğimde okumayı öğrendim...

3.3. Haber

Belli bir zaman içerisinde geçen olayları anında okuyucuya bildiren gazete yazılarına **haber** denir. Gazetelerde haber toplayan kişilere muhabir denir.

- > Haber yazılarında temel ilke nesnelliktir.
- > Bir haber yazısı 5N1K (kim, ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin?) sorularına cevap vermelidir.
- > Haber; ilginç, yeni, doğru ve önemli olmalıdır.

3.4. Röportaj

Gazetecilerin bir yeri, bir kurumu ziyaret ederek o yerin özelliklerini, orada gördüklerini, kişisel düşünceleriyle birleştirip fotoğraflarla belgeleyerek kaleme aldıkları yazılardır.

Örnek(ler)

» **Muhabir:** Küçüklüğünüzde arkadaşlarınızın futbol oynaması yasakken anneniz sizin futbol oynamanızı hep desteklemiş. Biraz anlatır mısınız o günleri?

Rıdvan: Bizim mahallede "okul başarısını düşürecek" diye kimse çocuğunun futbol oynamasını istemezdi. Ben de o yaşlarda futbola meraklıydım ve annem de her gün giydiğim eşofmanı hazır ederek okuldan sonra top oynamama izin verirdi. Bunu yapan başka aile yoktu.

Muhabir: Profesyonel futbol hayatına geçişiniz nasıl oldu?

Rıdvan: 13-14 yaşındayken Nazilli Spor'dan 25 futbol topu karşılığında Muğla Spor'a transfer oldum. Böylelikle profesyonel futbol hayatım başladı.

3.5. Gezi Yazısı (Seyahatname)

Geziliş görülen yerlerin ve o yerlerle ilgili izlenimlerin anlatıldığı yazılara **gezi yazısı** denir.

- > Geziliş görülen yerler edebi bir üslupla anlatılır.
- > Yazının duygu ve düşüncelerini içerebilir.
- > Gözlem gücüne dayanır.
- > Anlatılanlar gerçektir, hayal ürünü değildir.

Örnek(ler)

» Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde anlattığı Amasya'yı gezmeye gidiyorduk. Yolculuğumuz on-on iki saat sürdü. Otobüs şoförü bizi şehrin göbeğinde indirdi. Amasya, bütün güzelliğiyle gözümüzün önündeydi artık. Yeşilirmak, şehrin tam ortasından geçiyor. Şehrin bir yanında Amasya Kalesi bir yanında Ferhat Dağı var. Amasya Kalesi'nin eteklerinde Yeşilirmak boyunca uzanan Safranbolu evlerine benzeyen tarihi Yalıboyu evleri var. Hemen arkasında ise Kral Kaya Mezarlıkları... Şehir, sanki açık hava müzesi. Şehri kuş bakışı görmek için Çakallar Tepesi'ne çıktık. Tarih kokan muhteşem bir şehir sanki ayaklarımızın altındaydı.

3.6. Mektup

Bir düşünce, duygu veya dileğin iletilmesi amacıyla yazılan yazılara **mektup** denir.

- > Mektuplar, işledikleri konulara göre özel mektuplar, edebi mektuplar, iş mektupları ve resmi mektuplar olmak üzere dört grupta incelenir.

a. Özel Mektuplar

Hısım, akraba, eş-dost ve tanıdıklar arasında yazılan mektuplardır. En önemli özelliği gizliliğidir.

Mektupta uyulması gerekenler:

Tarih: Kâğıdın sağ üst köşesine, hitapla aynı sıraya yazılır. Tarihten önce mektubun yazıldığı yer yazılır.

Hitap: Hitap mektubun başlığıdır. Hitap bir iki sözcükten uzun olmamalı, aradaki sevgi, saygı, içtenlik derecesi bu bir iki sözcükte toplanmış olmalıdır. Hitaptan sonra virgül (,) işareti koymayı unutmamak gerekir.

Giriş: Mektubun yazılış nedeni bu bölümde belirtilir. Giriş birkaç cümleliklidir.

Gelişme: Mektubun söyleşi bölümüdür. Verilecek haberler, sorulacak sorular bu bölümde yer alır.

Sonuç: Bu bölümde mektup yazılan kimsenin ve tanıyorsa o ailedeliklerin durumu, sağlığı sorulur. Kendi durumumuzdan haber veriler. İyi dileklerle mektup bitirilir. Mektubun sağ alt köşesine ad, soyad yazılıp imzalanır. Kâğıt özenle katlanıp zarfa konularak zarf kapatılır.

b. Edebi Mektuplar

Edebi mektuplar, özellik olarak, bir bakıma özel mektuptur. Edebiyatçıların birbirlerine ya da yakınlarına yazdığı mektuplar anlatımları sanat yüklü olduğu için zamanla araştırmacılar tarafından yayınlanır. Böyle mektuplara edebi mektup denir.

c. İş Mektupları

Ticaret ve endüstri kurumlarının birbirlerine ve kişilere, kişilerin bu kurumlara gönderdikleri mektuplara iş mektubu denir. İşyerleri bu mektuplarda, firma ismini taşıyan başlıklı beyaz kağıtlar kullanırlar. Yazıda daktilo (veya bilgisayar) kullanmak yerleşmiş bir kuraldır. İş mektuplarında da konu kısa,öz olarak açık ve yalın bir anlatımla ele alınmalıdır. Resmi mektupların özellik ve yazılışlarını kavramış olmak bu tür mektup yazmada da büyük kolaylık sağlar.

İş Mektuplarının Yazılışında Uyulacak Kurallar:

- 1 Ciddi bir anlatım kullanılmalı, kısa ve özlü bir anlatım yolu seçilmelidir.
- 2 Her iş için ayrı bir mektup yazılmalıdır.
- 3 Daktilo veya mavi mürekkepli dolma kalem kullanılmalıdır.
- 4 Ele alınan konu hakkında amaca uygun açıklamalar yapılmalı, gerekli yerlerde teknik terimler kullanılmalıdır.
- 5 İstekler yapmacılığa kaçmadan ciddi bir hava içinde belirtilmeli, saygı bildiren kelimeler ölçülü şekilde kullanılmalıdır.

6 Eğer yazılan iş mektubu, bir başka mektuba cevap niteliği taşıyorsa, bu, metnin başında "ilgi" bölümünde belirtilmelidir. Bunun için o mektubun tarihi ve numarasının yazılması yeterlidir.

d. Resmi Mektuplar

Devlet dairelerinin kendi aralarında veya kişilerle devlet daireleri arasında yazılan mektuplardır. Bu tür mektuplarda, konunun uzunluğuna göre tam veya yarım sayfa boyutunda çizgisiz, beyaz kağıtlar kullanılır. Anlatım ciddi ve ağırbaşlı olmalıdır. Konu dışında ayrıntılara ve özel isteklere yer verilmez. Konu en açık ve yalın biçimde ele alınır.

Resmi Yazışmalarda Dikkat Edilecek Noktalar:

- 1 Kağıdın üst yanından iki santim aşağıda ve ortada olmak üzere yazının çıktığı dairenin adresi bulunur.
- 2 Sağ üst köşeye tarih konur.
- 3 Mektup, cevap mahiyetinde ise "ilgi" hanesine cevabı olduğu mektubun sayı ve tarihi, "konu" hanesine de kısaca amaç yazılır.
- 4 Yazının ilk paragrafında sorun veya konu ortaya konur.
- 5 Gelişme paragraflarında, bizim konu hakkındaki görüşümüz belirtilir, bizden istenilen bilgiler verilir.
- 6 Sonuç bölümünde, alt makama yazılıyorsa "... rica ederim.", üst makama yazılıyorsa "... arz ederim." şeklinde bitirilir.
- 7 Resmi yazıyı tamamlayan evraklar, metnin sol alt kısmına, sıra numarası verilerek belirtilir.
- 8 Kağıdın sol en alt köşesine yazıyı daktilo edenle, konuyla ilgili bölüm şefinin ad ve soyadlarının ilk harfleri yazılır.

3.7. Dilekçe

Bir isteği, bir şikayeti duyurmak veya bir konuda bilgi vermek, bilgi istemek için yazılan başvuru yazısına **dilekçe** denir.

Dilekçe Yazarken Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar:

- 1 Dilekçeler, konularına göre uzun veya kısa olabilir. Konular kısa ve öz olarak belirtilir. Gereksiz ayrıntılara yer verilmez.
- 2 Dilekçelerde ciddi, ağırbaşlı bir dil kullanılır. Anlatımın yalın ve duru olmasına özen gösterilir. Süslü, yapmacık, laubali ifadelerden kesinlikle kaçınılmalıdır.
- 3 Dilekçeler; çizgisiz, beyaz dosya kağıdına daktiloyla (bilgisayarla) veya dolmakalemle, okunaklı el yazısıyla yazılmalıdır. Dilekçe yazarken kağıdı iyi ortalamak gerekir.
- 4 Sağ üst köşeye (kağıdın üst kısmından belli bir aralık bırakıldıktan sonra) tarih yazılır.
- 5 Dilekçe hangi kuruma veriliyorsa, bu makamın adı başa yazılır. Kurum adının sağ altına kurumun bulunduğu şehir adı yazılır.
- 6 Daha sonra konunun belirlendiği metin bölümüne geçilir. Bu bir şikayet dilekçesiyse, şikayet sağlam kanıtlara dayandırılmalıdır. Eğer iş isteme dilekçesiyse, öğrenim durumu, yaş, kısa bir özgeçmiş, kurumca aranan seçkin nitelikler açık seçik belirtilmelidir.
- 7 Ardından arz bölümüne geçilir. Bu bölümde dilekçede bir durum belirtiliyorsa, son cümle "... bilgilerimize saygılarımla sunarım/arz ederim.", bir istek belirtiliyorsa "Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim." gibi ifadeler kullanılarak dilekçenin metin kısmı tamamlanır.
- 8 Dilekçe bitiminde sağ alt köşeye dilekçe sahibinin ad ve soyadı yazılır ve altına imza atılır.
- 9 Sol alt köşeye açık adres yazılmalıdır.
- 10 Adresin altına eğer varsa dilekçemizde başvurulanla ilgili ekler "Ek 1:...,2:..." şeklinde alt alta belirtilerek yazılır.

Dilekçe Örneği (Resmi büyütme için resmin üzerine tıklayınız.)

3.8. Tutanak

Bir durum veya olayın oluş şekli ve sırasıyla beraber yazıya aktarılmasına **tutanak** denir. Tutanaklarda ayrıntılar önemlidir. Çünkü olayı değerlendirecek olanlar, bunlara göre hüküm verecektir. Olayın niteliği, yeri, zamanı, başlaması, başlamasına sebep olanlar, olayın gelişimi ve sonucu anlatılmalıdır.

Tutanak Yazarken Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar:

- 1 Başlık bölümü kağıdın üst-orta kısmına tamamı büyük harfler ile yazılmalıdır. Başlık bölümü olayın ya da yapılan işlemin içeriğini yansıtacak şekilde seçilmelidir (Örnek: Kaza tespit tutanağı). İçerik, kelime ya da cümle ile belirtilemeyecek şekilde ise, sadece TUTANAK tabirini kullanmak da yeterlidir.
- 2 Tarih yazılır gerekirse saat sonra olay yeri yazılır daha sonra kişiler yazılır ve durum izah edilir.
- 3 Tutanağın verileceği amire itaf edilmesinin bilgilerinize arz ederim denilir.
- 4 Tutanağın alt kısmına varsa 2 şahit bir amir ve tutanak tutulan kişinin adı soyadı yazılır ve imzaları alınır.

> Bunu dışında bir de toplantı tutanakları vardır. Çeşitli toplantılarda, toplantıya katılan kişilerin konuşmalarının ve tekliflerinin yazılması, durumun tespit edilmesi ve verilen kararların yazıya geçirilmesine de tutanak denmektedir. Bu tür tutanaklar hazırlanırken; önce toplantının hangi tarihte, ne zaman ve nerede nasıl başlatıldığı belirtilir. Toplantılarda önceden belirlenmiş ve ilgililere duyurulmuş gündem maddeleri sırasıyla tartışılır ve o konuyla ilgili karar verilir. Tutanağını yazan kişi, toplantıda söz alanların düşüncelerini (veya beyanlarını) açık ve öz olarak aynen yazar. Toplantının bitiminde ilgililer tutanağın altını imzalarlar.

3.9. İlan

Herhangi bir konudaki bir durumun, gazete, dergi, radyo, televizyon veya internet aracılığıyla ilgililere veya kitlelere duyurulmasına **ilan** denir. Konunun niteliğine göre ilan ya özeldir ya da resmidir. İlanda çarpıcılık, kısalık, açıklık, ve anlaşılabilirlik önemlidir. İlanlar iş, toplantı, kayıp, ölüm vb. durumlarda da verilir.

Örnek(ler)

» 13.01.2013 tarihinde kimliğimi kaybettim. Hükümsüzdür. Ali Yılmaz

» ELEKTRİKLİ ev aletleri ve beyaz eşya konusunda ürün tanıtımı yapabilecek bayan eleman aranıyor. 0123 123 45 67 Sağlam Ticaret – Beyoğlu

3.10. Reklam

Bir böcek ilacı firmasına ait reklam örneği

Bir malı, bir ürünü çeşitli iletişim araçları yoluyla ilgilenecek olanlara veya kitlelere duyurmak ve tanıtmak amacıyla hazırlanan yazılı veya görsel içeriğe **reklam** denir. Reklamda amaç genellikle bir malın çok satılmasını sağlamaktır. Bunun için de reklam, ilgi çekici ve etkileyici olmalıdır. Günümüzde reklamlık pek çok bilim dalından faydalanan bir iş kolu olmuştur. Reklam yazarlığı da ayrı bir çalışma alanıdır.

3.11. Bilmece

Bir şeyi adını anmadan niteliklerini üstü kapalı söyleyerek o şeyin ne olduğunu bulmayı okuyana ya da dinleyene bırakan edebi türe **bilmece** denir.

Ömek(ler)

- » Dışı var, içi yok Dayak yer, suçu yok. (top)
- » Açarsam dünya olur Yakarsam kül olur. (harita)
- » Küçük küçük fıçık, içi dolu turşucuk (limon)

B. Şiir (Nazım) Türleri

Her şiirin belli bir konusu, üslubu vardır. Kimi aşk, ayrılık konusunu işler, kimi okura bir bilgiyi özlü bir şekilde verir, kimi ise birini eleştirir. İşte şiirlerin bunlara göre sınıflandırılması şiir türlerini ortaya koyar. Bunlar Yunanca'daki adlarıyla adlandırılır: Lirik, Epik, Didaktik, Pastoral, Satirik. Tanzimat'tan sonra oluşan bu adlandırmadan önce Türk şiiri, nazım şekillerine göre sınıflandırıldı: Gazel, Kaside, Şarkı, Koşma, Destan, Varsağı, Mani, Ağıt vb.

1. Lirik Şiir (Duygusal Şiir)

İçten gelen heyecanları coşkulu bir dille anlatan duygusal şiirlere **lirik şiir** denir. Bu şiirlerde "sevgi, özlem, ayrılık" gibi konular işlenir.

Ömek(ler)

- » Nasıl acırsa susarsa insan
- Öyle sevdim bir memleket kızını
- Bir şey bu aşkın artırdı hızını
- Aramıza dağlar deryalar koyan
- Bu dörtlükte olduğu gibi lirik şiirde hayal, duygu ve coşkunluk birinci plandadır.

2. Epik Şiir (Destansal Şiir)

Kahramanlık, yiğitlik, savaş konularını işleyen ya da tarihsel bir olayı coşkulu bir anlatımla işleyen şiirlere **epik şiir** denir.

Ömek(ler)

- » Bizdik o hücumun aşkıyla kanatlı
- Bizdik o sabah ilk atılan safta yüz atlı
- Uçtuk Mohaç ufkunda görünmek hevesiyle
- Canlandı o meşhur ova at kişnesiyle
- Bu dörtlükte olduğu gibi epik şiirler, okuyarlarda vatan ve millet sevgisi oluşturur.

3. Didaktik Şiir (Öğretici Şiir)

Belli bir düşünceyi kabul ettirmek veya belli bir konuda öğüt, bilgi vermek, ahlaki bir ders çıkarmak için yazılan öğretici şiirlere **didaktik şiir** denir.

Ömek(ler)

- » Piknik, gezi yaparken
- Çöp bırakma geride
- Çayyrlarda yürürken
- Zarar verme çiçeğe
- Bu dörtlükte kişilerde çevre bilinci oluşturma amaçlanmıştır. Şair, şiir yolu ile okuyucusunu çevre konusunda bilinçlendirmeyi amaçlamıştır

NOT Fabl da didaktik şiir sayılabilir. Bu türde amaç, insanların hatalarını düzeltmek, onlara yol göstermektir. Fabllardaki düşsel unsurlar birer araçtır. Asıl hedeflenen ise ahlaki derstir. İnsan dışındaki varlıklara insana ait özellikler verilerek, bu varlıklar öyle hareket ettirilir.

4. Pastoral Şiir (Doğa Şiiri)

Doğa güzelliklerini; orman, yayla, dağ, köy ve çoban yaşamını ve bu hayata duyulan özlemi ifade eden şiir türüne **pastoral şiir** denir.

Ömek(ler)

» Gümüş bir dumanla kapandı her yer
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı
Sürüler, çeşmeler, sarı çiçekler
Beyaz kar, yeşil çam, yayla dumanı

5. Satirik Şiir (Yergi Şiiri)

Toplum hayatındaki aksayan yönlerin, düzensizliklerin; insanların çeşitli konulardaki beceriksizliklerinin ve zayıflıklarının anlatıldığı yergi şiirlerine **satirik şiir** denir. Bu şiir türü, Halk edebiyatında "taşlama"; Divan edebiyatında "hicviye"; günümüz edebiyatında ise "yergi" adıyla bilinir.

Ömek(ler)

» Cüzdanı görseler itin boynunda
"Buyur baş sedire it ağa." derler
Eğer paran yoksa senin koynunda
"Defol git şuradan kurbağa!" derler
Bu dürtükte insana değil de paraya önem verilmesi eleştirilmekte, toplumsal bir sorun dile getirilmektedir.

6. Mani

Başta aşk olmak üzere hemen her konuda yazılabilen bir halk edebiyatı nazım türüdür.

- > Anonim halk edebiyatının en yaygın şeklidir. Söyleyeni belli değildir.
- > Genellikle yedi heceli bir dürtükten oluşur. Ama mısra sayıları 5,6,7,8 hatta 14 olan maniler de vardır.
- > Uyak düzeni aaxa şeklindedir.
- > Manilerin ilk iki dizesi uyağı doldurmak ya da temel düşünceye bir giriş yapmak için söylenir. Bunlara doldurma dizeler denir.
- > Temel duygu ve düşünce son iki dizede ortaya çıkar.

Ömek(ler)

» Bahçelerde saz olur.
Gül açılır yaz olur.
Ben yârime gül demem,
Gülün ömrü az olur.
» Deniz geçer sal değil.
Sözlerim masal değil.
Gönül çarşıda pazarda,
Satılacak mal değil.
» Karpuzlar yenmez oldu.
Sıcaktan benzim soldu.
Bir yar sevdim o dahi,
Gitti de gelmez oldu.

EDEBİ TÜRLER İNTERAKTİF TESTİ İÇİN TIKLAYINIZ:
6. SINIF – 7. SINIF – 8.SINIF

İlgili İçerikler

Yorumla(r)

Lütfen yorum yazarken Türkçe yazım kurallarına dikkat ediniz.
Türkçe yazım kurallarına uyulmayan, ziyaretçilere yarar sağlamayacak nitelikteki yorumlar onaylanmayacaktır!

[YORUMLARI GÖSTER](#)